

Fylkesbudsjett 2023 - 2026
Fylkeskommunedirektørens forslag

7. november 2022

Spesielt krevende budsjettarbeid

- Tilpasse fylkeskommunens oppgaver og tjenester til den demografiske utviklingen
- Strukturelle grep og tydelige prioriteringer
- Omstilling til en mer bærekraftig økonomi
- Håndtere den store prisveksten

Sum driftsinntekter (2023):

ca. 7,75 mrd. kroner

Investeringsbudsjett:

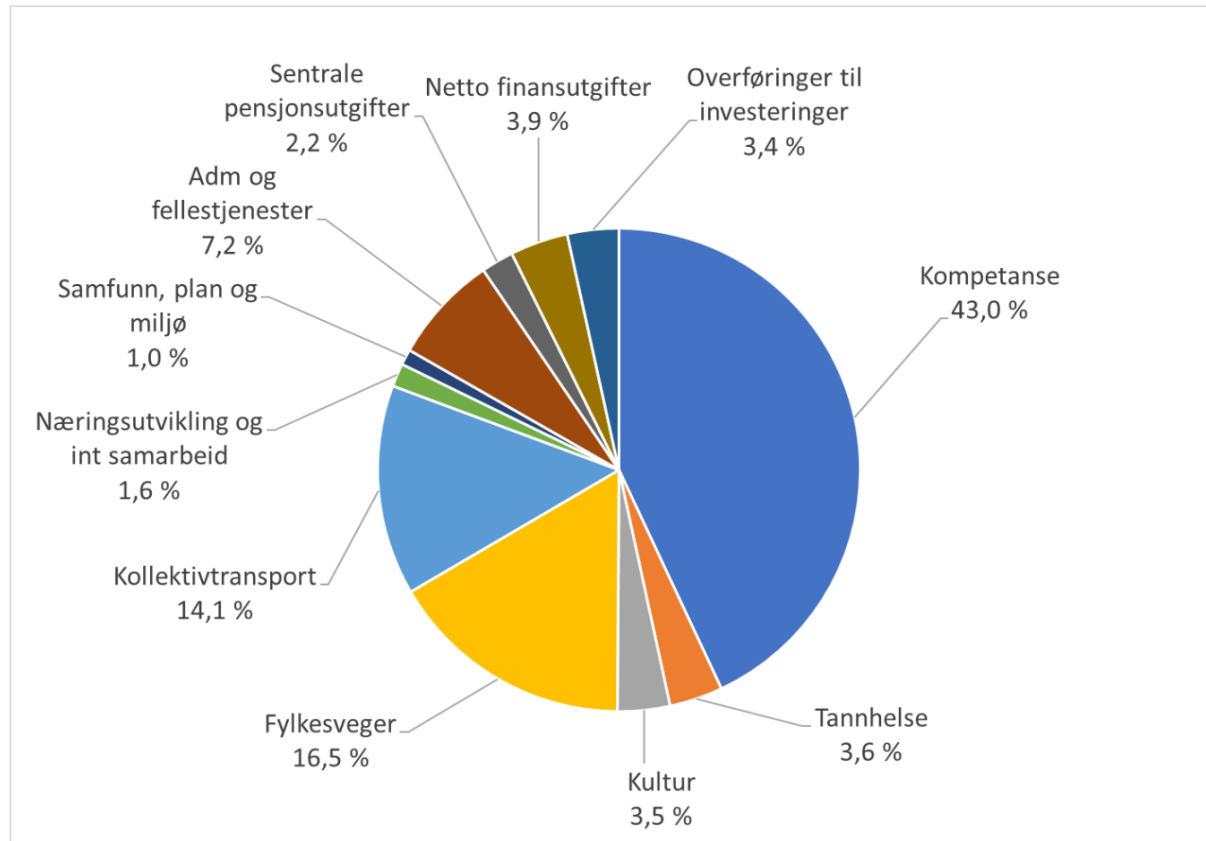
2023: 1 mrd. kroner

2023 – 2026: 3,1 mrd. kroner

Gjeld (2023):

5,4 mrd. kroner

Fordeling driftsutgifter

Hovedgrep i salderingen

- Styrket fylkesveger med 15 mill. kroner fra 2023 og med 40 mill. kroner fra 2025
- Styrket kollektivtransport med 30 mill. kroner fra 2023
- Satt av fondsmidler til regionale planer
- Satt av til generelt disposisjonsfond i 2024 – 2026

- Reduksjon kompetanse med 15 mill. kroner i 2024 og med 35 mill. kroner fra 2025
- Reduksjon i regionrådene med 9,5 mill. kroner
- Bruk av 45 mill. kroner fra generelt disposisjonsfond i 2023

Tretten bru

- Fylkeskommunen er selvassurandør
- Jobber fortsatt mot staten for å få økonomisk bistand
- Finansiering av opprydding og ekstrautgifter (2022/2023) – finansieres med fond – jf. sak i fylkestinget i oktober
- Finansiering av midlertidig bru (2023 - ?) – foreslår uttak av ekstraordinært utbytte fra fylkeskraftselskapene på 50 mill. kroner
- Finansiering av ny bru (investering) – planlegging starter i 2023 med tilgjengelige planmidler – plan for bygging og finansiering i senere rullinger av økonomiplanen

Fylkeskommunens mål (FT juni 2021)

Satsingsområder

Det skal være godt å bo, utdanne seg og arbeide i Innlandet
Innlandet skal utvikles gjennom nyskaping, innovasjon og økt kompetanse
Innlandet skal ha velfungerende og sikker infrastruktur som fremmer bosetting og arbeidsplassutvikling
Alle skal kjenne tilhørighet og trygghet og ha like muligheter i Innlandet

Hovedmål

Fremme god helse og høy livskvalitet
Levende, trygge og inkluderende byer og bygder
Relevant og god utdanning og muligheter for livslang læring
Høy sikkerhet, god fremkommelighet og bærekraftige løsninger i trafikken
Tilrettelegge for grønn og innovativ verdiskaping og arbeidsplassutvikling
Et mangfoldig kulturliv og god ivaretagelse av kulturarven
God og kunnskapsbasert samhandling i samfunnsutviklingen
Bærekraftig naturforvaltning og reduserte klimagassutslipp
En effektiv, tillitsskapende og utviklingsorientert organisasjon

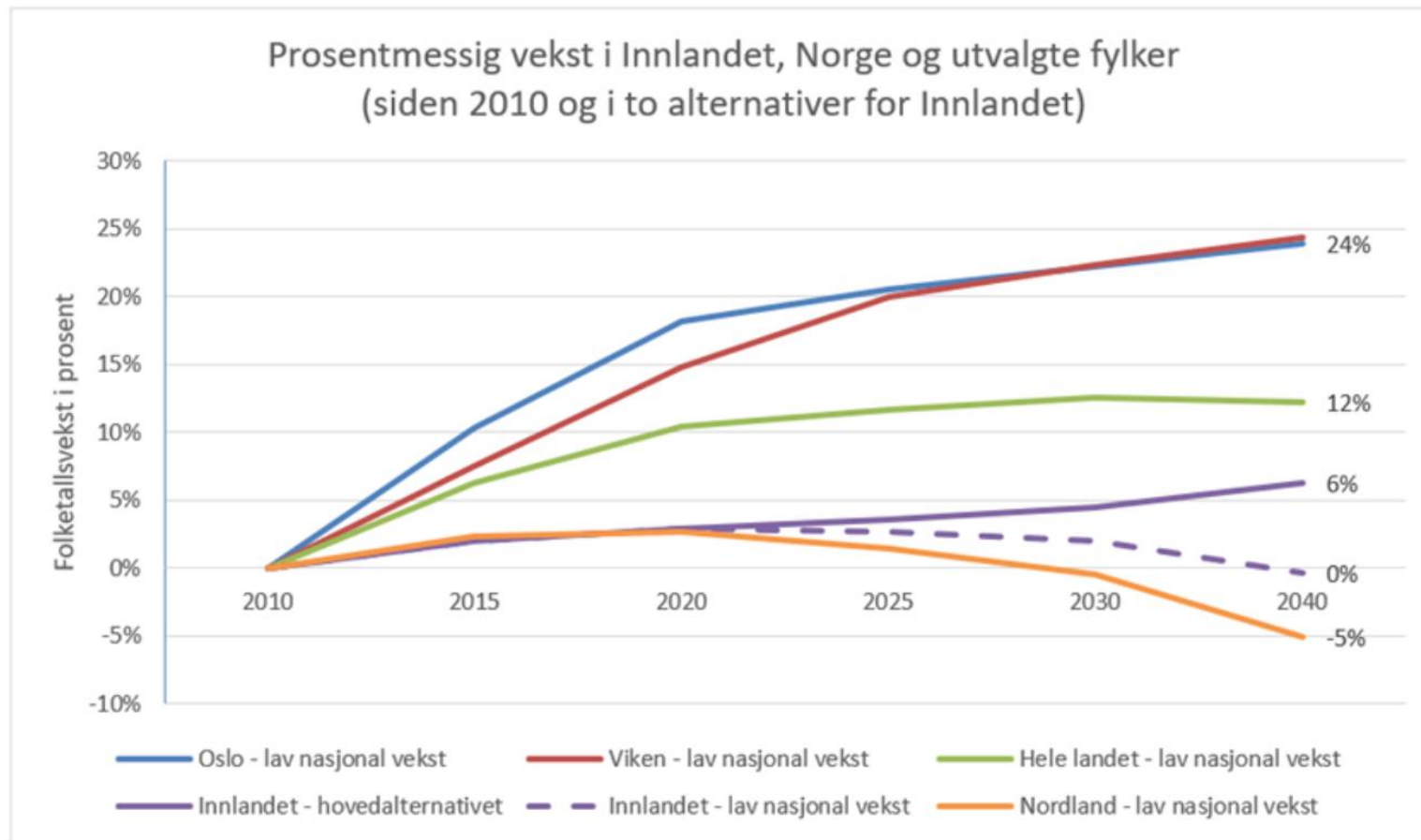

Innlandet
fylkeskommune

Økonomisk bærekraft

Vekst i folketallet mot 2040 (SSB)

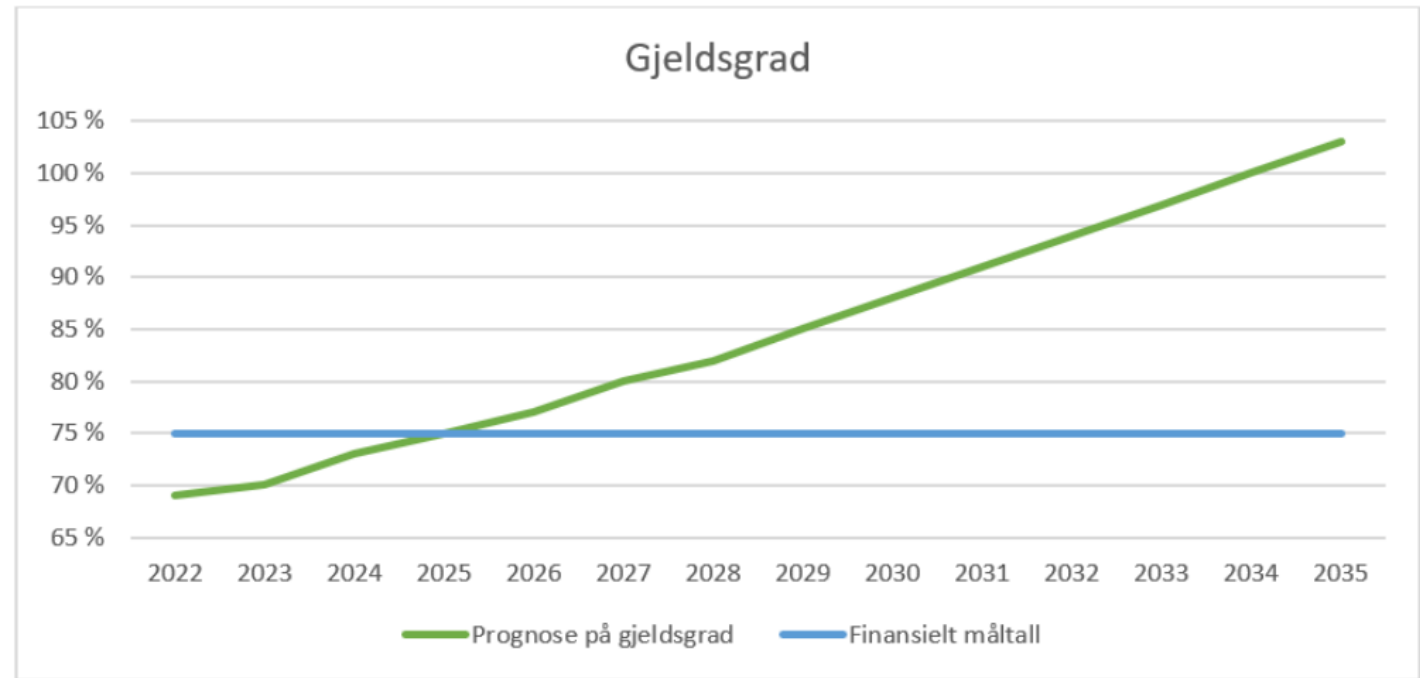
Figur 3. Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tabell nr. 11342 og 13600.

Økonomiske styringsparametre

	Mål	2023	2024	2025	2026
Netto driftsresultat	4 %	2,6 %	3,6 %	3,5 %	3,6 %
Egenfinansiering i % av driftsinntekter	4 %	2,6 %	3,4 %	3 %	3 %
Egenfinansiering i % av investeringsutgifter	minst 40 %	20 %	34 %	32,7 %	39,3 %
Gjeld i % av driftsinntekter	maks 75 %	69,7 %	71,6 %	73,2 %	73,5 %
Generelt disposisjonsfond over 50 mill. kroner		Ivaretatt			
Andel disposisjonsfond på minst 5 %		Ivaretatt			

12-årsprognose – utvikling til 2035

- Gjeldsgrad i 2035:
103 %
- Netto driftsresultat
(=egenfinansiering)
i 2035: 1,7 %
- Å regne på lang sikt
(12 år) krever andre
forutsetninger enn
på kortere sikt (1 –
4 år), usikkerheten
er mye større

Økonomisk strategi for å sikre økonomisk bærekraft

Dagens situasjon

- Opplevelse av svært stramt budsjett
 - Synkende inntekter pga. demografi
- For lav egenfinansiering av investeringer
- Godt netto driftsresultat siste to år, men
 - skyldes ekstraordinære forhold
 - har ikke gitt økt egenfinansiering
 - brukt til engangstiltak og opprettholde et kunstig høyt driftsnivå
- Økende fondsbeholdning
 - Men disponert til ulike formål, tilsagn, avtaler mv.

Fremover

- Tilpasse driftsutgiftene til løpende driftsinntekter
- Fokus på egenfinansiering
- Gi rom for nødvendige investeringer
- Bruke driftsoverskudd til å sikre egenfinansiering senere i planperioden
- Jobbe med å øke handlingsrommet i budsjettet
- Unngå bruk av engangsmidler (fond) for å iverksette tiltak

Innlandet
fylkeskommune

Rammebetingelser: Omstilling og organisering

Vedtak om skolestruktur (oktober)

- Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren utarbeide en sak om framtidig skolestruktur som sikrer bærekraftig dimensjonering, lokalisering og finansiering basert på nåværende og framskrevne elevtall. Forutsigbarhet, kvalitet og bredde i utdanningstilbudet, alternative opplæringsmodeller i samarbeid med arbeidslivet samt eventuelt nødvendige endringer i inntaksforskriften og normtallsmodellen, skal belyses i saken. Med alternative opplæringsmodeller ønsker vi å etablere piloter og forsøksordninger som utfordrer dagens rammer for videregående opplæring. Fylkestinget i Innlandet mener nasjonale myndigheter må åpne for nye løsninger på utfordringer vi har i et spredtbygd fylke som Innlandet.
- Fylkestinget ber fylkeskommunedirektøren om å gjennomføre prosess med alle sentrale samarbeidspartnere i de ulike regionene i Innlandet. Målet er å sikre forankring gjennom dialog, der regionene er tydelige på hvilke utdanninger som er de sentrale å bygge opp under i sin region. Slike møtepunkter skal gjennomføres vinteren 22/23. De interkommunale politiske rådene skal også komme med innspill til skolestruktur og linjer som er viktige for rekruttering og utvikling av lokalt næringsliv i sin region.

Budsjettendringer skole – og tilbudsstruktur

- Har fått vedtak om å igangsette utredning om skole – og tilbudsstruktur
- Det vil nå bli lagt en plan for gjennomføring av utredningen, og arbeidet vil pågå gjennom 2023.
- Økonomiske konsekvenser:
 - Foreslår å forskuttere innsparinger – forslag på 15 mill. kroner fra 2024, økt til 35 mill. kroner fra 2025 knyttet til skole – og tilbudsstruktur
 - Fra fylkesbudsjett 2021 – 2024: reduksjon knyttet til skolestruktur 15 mill. kroner fra 2024

Tannklinikkstruktur (1)

- Fylkestinget ba i juni 2020 (sak 73/2020) om å få fremlagt en helhetlig gjennomgang av tannklinikkstrukturen i fylket. Fylkeskommunedirektøren la på den bakgrunn frem et forslag til ny tannklinikkstruktur for fylkesutvalget i februar 2021 (FU-sak 10/2021). Fylkesutvalget vedtok da bla at:
 - *1. Dagens tannklinikkstruktur videreføres på en slik måte at flest mulig innbyggere har kort eller overkommelig veg til fylkeskommunale tannhelsetjenester.*
 - *2. Det utarbeides en tiltaksplan for rekruttering av tannleger og fleksible løsninger for å kunne gi et kvalitativt godt tannhelsetilbud i hele fylket.*
 - *3. Det utredes nye klinikker for Hamar/Stange, Gjøvik, Lillehammer og Dokka, som legges fram som egne saker*
- **Stabiliseringstillegg**
 - Fylkestinget vedtok i sak 44/2021 - innføring av et stabiliseringstillegg for tannleger på 75000 kroner pr. 100 % stilling pr år.
 - Ifm. Fylkesbudsjett 2022 – 2025 ble det avsatt midler til et slikt stabiliseringstilskudd. Tilskuddet har ikke hatt ønsket innvirkning på rekruttering og turnover.
- Gitt dagens regelverk anses fortsatt at det mest virkningsfulle tiltaket for å rekruttere og beholde tannleger og derved sikre stabilitet og kvalitet i tjenesten er å etablere større fagmiljøer.

Tannklinikkstruktur (2)

- På bakgrunn av føringene i de politiske vedtak anser fylkeskommunedirektøren det hensiktsmessig i første omgang å arbeide videre med følgende justeringer:
 - I forbindelse med relokalisering av Lillehammer tannklinikk til fylkeshus III samlokaliseres den med Brøttum tannklinikk
 - Ved etablering av ny tannklinikk i Alvdal samlokaliseres tannklinikkene i Alvdal og Folldal
 - Samlokalisering av tannklinikkene i Åsnes, Våler og Grue i Åsnes tannklinikk
 - Det arbeides med utredning av samlokalisering av Hamar tannklinikk og Åkershagan (Stange) tannklinikk i fylkeshus II
 - Ved utredning av ny tannklinikk på Dokka planlegges samlokalisering med dagens tannklinikk i Hov fra 2025/2026
- Det er viktig å utnytte egne eiendommer best mulig og å unngå unødvendige investeringer.
- Torpa lagt ned fra 2023 (jf. Fylkesbudsjett 2022 – 2025)
- Økonomiske konsekvenser
 - Stabiliseringstilskudd foreslås tatt ut fra 2024
 - Innsparing ansatte 1 mill. kroner fra 2025
 - Redusert husleie leide lokaler – innsparing ikke forskuttert

Sentraladministrasjonen

- Det er behov for å se på hvordan ressursene utnyttes best mulig i sentraladministrasjonen, både ift. nye oppgaver og endret oppgaveløsning og ift. de pålagte rammekuttene. Dagens organisering ble vedtatt høsten 2018 og mye har endret seg siden da. Fylkeskommunedirektøren vil derfor starte et internt arbeid for å se på organiseringen av sentraladministrasjonen.
- Legges ikke inn noe budsjettmessige endringer knyttet til dette

IKT-funksjonen

- Organisering av IKT-funksjonen
- Det er IKT-medarbeidere i sentraladministrasjonen og på alle skolene. Det skal sees på om arbeidet kan organiseres på en mer effektiv måte enn i dag.
- Det er lagt inn en uspesifisert innsparing knyttet til dette på 2 mill. kroner fra 2023. Arbeidet er litt forsinket, men kommer i gang for fullt fra 2023.

Folkehøgskoler

- Fylkeskommunedirektøren foreslår å fristille folkehøgskolene fra fylkeskommunen.
- Fylkestinget vedtok ifm. Fylkesbudsjett 2022-2025 å kutte den fylkeskommunale støtten. Fylkeskommunen bruker i dag ressurser til samtlige støttetjenester til folkehøgskolene.
- Forutsatt administrativ innsparing knyttet til dette er innarbeidet under rammeområde administrasjon/fellestjenester iht. tidligere beregninger.
- I en krevende økonomisk situasjon er det viktig å effektivisere driften og ta ned på oppgaver som ikke hører under fylkeskommunens kjernevirksomhet.

Eiendomsstrategi

- Fylkesutvalget vedtok i sak 41/2021 å starte arbeidet med en eiendomsstrategi. Arbeidet har startet høsten 2022 og har som mål å utarbeide en eiendomsstrategi som sikrer effektiv forvaltning, drift og utvikling av eiendomsporteføljen.
- Eiendomsstrategien skal sikre at fylkeskommunen har:
 - En eiendomsmasse som er tilpasset organisasjonens oppgaver og tjenester
 - Godt vedlikeholdte bygg og eiendommer som ivaretar fylkeskommunens verdier over tid og som gir godt omdømme
 - Ressurseffektiv og bærekraftig eiendomsforvaltning
- Det er viktig å se fylkeskommunens totale tjenestetilbud og eiendommer i sammenheng. Det er økonomisk lønnsomt generelt sett å eie fremfor å leie, og å utnytte våre eide lokaler mest mulig.

Rammekutt sentraladministrasjonen

- 3 % rammekutt i 2020 – 2023 og 1 % i 2024
- Foreslås ikke ytterligere rammekutt

Rammeområde	Rammekutt pr. år fra 2021					Sum 2020 -
	2020 -2022	2023	2024	2025	2026	2024
Kompetanse	6,0	1,8	0,6	0,0	0,0	8,4
Tannhelse	0,6	0,2	0,1	0,0	0,0	0,9
Kultur	5,9	1,9	0,6	0,0	0,0	8,4
Fylkesveger	8,5	2,8	0,9	0,0	0,0	12,2
Kollketiv	3,8	1,2	0,4	0,0	0,0	5,4
Næring og int.samarbeid	2,3	0,7	0,2	0,0	0,0	3,2
Samfunn, plan og miljø	2,5	0,8	0,3	0,0	0,0	3,6
Administrasjon	12,4	3,8	1,3	0,0	0,0	17,5
Sum	42,0	13,2	4,4	0,0	0,0	59,6

Innlandet
fylkeskommune

Rammeområdene

Handlingsprogram kollektivtransport

Vedtak fylkestinget oktober

2. Scenarioene synliggjør muligheter og konsekvenser innenfor ulike rammebetingelser. Økonomisk handlingsrom vil være avgjørende for hva som kan legges til grunn for videre planlegging og drift av kollektivtilbudet i Innlandet.
3. Innlandet fylkesting har en målsetting om å minimum oppretthalde kollektivtilbud på 2022 nivå og helst auke, slik at alle innbyggjarar i Innlandet har eit kollektivtilbod.
4. Dagens fylkeskommunale rammer tek ikkje opp i seg eit slikt scenario, då Innlandet fylkeskommune må bruke det meste av ramma for kollektivtilbod til skuleskyss. Fylkestinget ber administrativ og politisk leiing i Innlandet fylkeskommune jobbe aktivt for å auke den statlege ramma sett opp mot fordelingsprinsipp mellom fylkeskommunane og mål satt for klima og miljø.
5. Innlandet fylkesting må fram mot budsjett og økonomiplan jobbe for å finne plass i budsjett med halvårsverknad i påvente av eventuelt auka rammer. Saka kjem opp til ny vurdering i fylkesting innan juli 2023.

Kollektivtransport

- Foreslår en varig økt ramme på 30 mill. kroner (i tillegg til varig økning på 13 mill. kroner fra 2022 FT juni)
- Usikkerhet knyttet til passasjervekst og passasjerinntekter
- Må også se på kostnadsreduserende tiltak – blant annet innen skoleskyss/spesialskyss der utgiftene har økt kraftig de siste årene
- I intern rapport vedr. skoleskyss foreslås følgende tiltak
 - Få flest mulig elever til å ta den ordinære skoleskyssen
 - Sterkere inntektsfokus
 - Bedre kostnadskontroll og enhetlig rapportering
 - Bedre samordning av skoleskyssen uavhengig av operatør og skyssform
- I overgangsfasen; kollektivtransport har ca. 42 + 9,7 mill. kroner i fond

Kollektivtransport: Utredning egenregi

- Saken om egenregi skal behandles i fylkestinget i desember
- Ingen økonomiske og administrative konsekvenser av eventuell egenregi er innarbeidet i dette forslaget til fylkesbudsjett 2023 - 2026
- Men et vedtak om egenregi kollektivtransport vil ha store økonomiske, administrative og personellmessige konsekvenser som må hensyntas i den økonomiske planleggingen

Presentasjon i Framsikt

- Driftsbudsjett med endringer viser alle foreslåtte tiltak fra administrasjonen
- Øvrige tiltak (for eksempel politiske vedtak) som ikke er nevnt her, håndteres innenfor rammen
- https://pub.framsikt.net/2023/ifk/bm-2023-fylkesbudsjett_2023-2026/

Innlandet
fylkeskommune

De regionale planene

Fondsmidler til regionale planer

Regional plan for det inkluderende Innlandet - fondsmidler

Tall i mill. kroner	2023
<i>Omdisponeringer fra andre fond:</i>	
Handlingsplan for psykisk helse (FT 15/21 og FT 49/21)	2,0
Kompetansefond (FT 15/21)	6,7
Sum	8,7

Regional plan for samfunnstryggleik - fondsmidler

Tall i mill. kroner	Rev. budsjett 2022
<i>Omdisp. ifm. budsjettjustering 2022 oktober - FT 71/22:</i>	
Bredbåndmidler	10,0
Sum	10,0

Regional plan for klima, energi og miljø - fondsmidler

Tall i mill. kroner	2023
<i>Omdisponeringer fra andre fond:</i>	
Bedriftsintern opplæring	2,0
<i>Omdisponeringer av vedtak i 2022:</i>	
FT 18/22 (april) Ny støtteordning klima- og miljøtiltak bedrifter mm.	3,0
Sum	5,0

Innlandet
fylkeskommune

Investeringer

Investeringer

	2023	2024	2025	2026
Kompetanse	195	157	138	171
Tannhelse	21	10	0	0
Fylkesveger	580	559	541	421
Kollektivtransport	0	0	0	0
Administrasjon	210	40	32	0
SUM	1006	766	711	592

Investeringer og finansiering

	2023	2024	2025	2026
Sum investeringer	1006	766	711	592
Bruk av lån	638	378	360	260
Mva-kompensasjon	167	127	118	99
Overføring fra drift	201	261	233	233
Sum finansiering	1006	766	711	592

Renter og avdrag

Satser for renteberegning (%)	2023	2024	2025	2026
Renter på langsiktig gjeld	4,60	4,35	4,20	3,80
Renter på likviditetsbeholdningen	3,95	3,70	3,55	3,15
Rentekompensasjonsordning transporttiltak	3,00	2,00	2,00	2,00
Rentekompensasjonsordning skole	3,00	2,00	2,00	2,00

	2023	2024	2025	2026
Renteutgifter	230,6	234,8	228,5	211,8
Renteinntekter likviditetsbeholdningen	-98,8	-88,8	-81,7	-69,3
Renteinntekter utlån kraftselskapene	-13,0	-13,0	-13,0	-13,0
Sum netto renteutgifter	118,9	133,0	133,8	129,5
Avdrag	240,4	240,4	240,4	240,4
Sum renter og avdrag	359,3	373,4	374,2	369,9

- Fulgt antatt rentebane fra KBN/DNB – jf. Forventninger om styringsrenten (NB)
- Redusert avdrag med 20 mill. kroner for å møte økte renteutgifter
- Reduserte avdrag forlenger nedbetalingstiden
 - må møte våre nedbetalingsforpliktelser

Innlandet
fylkeskommune

Forslag til vedtak

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1) Fylkestinget vedtar driftsbudsjettet for 2023 og planleggingsrammer for årene 2024-2026 iht. følgende budsjettskjemaer:

§5-4 Bevilgningsoversikt - drift (1A)

§5-4 Sum bevilgninger - drift, netto (1B)

2) Fylkestinget vedtar investeringsbudsjettet for 2023 og planleggingsrammer for årene 2024-2026 iht. følgende budsjettskjemaer:

§5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2A)

§5-5 Bevilgningsoversikt - investering (2B)

3) Fylkestinget godkjenner et låneopptak på kr 637.952.325 med en avdragstid på inntil 30 år – til finansiering av investeringer i 2023.

4) Innlandet fylkeskommune avvikler det samlede driftsansvaret for Ringeby og Toten folkehøyskoler fra 1. august 2023.

5) Fylkeskommunedirektørens viderefordeling av fylkestingets vedtatte budsjetttrammer skal baseres på de mål, premisser og føringer som framgår av fylkesbudsjettet.

6) Fylkestinget ber generalforsamlingene i Hedmark fylkeskraft AS og Oppland fylkeskraft AS fatte vedtak om uttak av ordinært utbytte på 81,5 mill. kroner og et ekstraordinært utbytte på 50,0 mill. kroner i 2023 - fordelt forholdsmessig slik:

mill. kroner	Hedmark fylkeskraft	Oppland fylkeskraft	SUM
Ordinært utbytte	47,2	34,3	81,5
Ekstraordinært utbytte	29,0	21,0	50,0
Sum	76,2	55,3	131,5

Budsjettforslaget

- Tilgjengelig på www.innlandetfylke.no
- Forslag til vedtak ligger i Framsikt
- Saksfremlegget legges ut på tirsdag

Fylkesbudsjett 2023-2026 Fylkeskommunedirektørens forslag

Foto: Erik Jørgensen

Introduksjon

Fylkeskommunedirektørens innledning →

Budsjettet på 1-2-3 →

Budsjettprofil →

Innlandet
fylkeskommune

Spørsmål og svar

Opplæring i politikermodulen

Politikermodulen

Spørsmål og svar
Egne budsjettforslag

Opplæring

Tirsdag 8.11. kl. 13 – eller
Torsdag 10.11. kl. 13

Alle fylkestingsrepresentanter får tilgang

Spørsmål og svar

- Spørsmål mottas i perioden 8. november til 17. november
- Administrasjonen svarer løpende og senest 22. november
- Alle spørsmål og svar publiseres på Framsikt web

Innlandet
fylkeskommune

Høring

- 18. november inviterer fylkesordfører til åpen høring i Team
- Mer info kommer